

GARBA

NADAL 1920

MARTI

SUMARI

TEXT

Paisatges espirituals. En la nit del 24 de desembre de cada any.	Oriflana.
Ninou	Josep Cardona pvre.
Nadal	Joan Palau
A casa fem un pessebre...	S. Sabater Oliver.
Nadal	Francesc Pujadas.
Els pobles, el pensament i els homes de fora.	Enric Bagué.
Nit de Nadal	Ramon Ribera.
Una aventura de mestre Rectilé	A. de P. Avellaneda Manau.
Les dones pà'l·lides	J. Sallarès i Castells.
L'ex-librista Modest de Casademunt.	
Del raïm	Josep Carner i Ribalta.
Elogi de la carn d'olla, per a dir en la taula el dia de Nadal	L' Ebis.
La mar irada	Joan Mínguez.
Elegia a la capital d'Espanya.	Joan Matas.
Elogi del pessebre.	Roc de Montserrat.
Treballant	Armand Obiols.
L'organista rural	Esteve Serra Trias.
D'una amiga	Jordi Pons.
El brollador	Jordi Anglada.
Nadal	F. Pous i Burguès.
Tenebres al cor	J. Serracant Manau.
Vellesa primerenca	Júlia Victòria.
El Nadal de l'infant	L. Roura Garriga.

NADAL CANTAT PELS DE CASA

Non, non!, per Feliu Sardà Salvany †.—**Nadalenca**, per Manel Ribot i Serra. — **El Pessebre**, per Agnès Armengol de Badia. — **Jesús nat**, per Jaume Capdevila, escolapi †.—**Nadala**, per Josep Cardona, pvre. — **De «Pastors de llegenda»**, de Ramon Ribera. — **Avui la vida mia...**, per Joan Arús. — **Humilitat de Nadal**, per Joaquim Folguera †. — **De la nit de Nadal**, per Lluís Papell. — **Sol·liloqui del pastoret**, per S. Sabater Oliver. — **El dia de Reis**, per Miquel Pi Marquet †.

IL·LUSTRACIONS

Joan Martí. Coberta i pàgines 9, 15, 26, 29 i 33.

Modest de Casademunt. Pàgs. 6 i 12.

A. Vila Arrufat. Pàgs. 11, 20 i 21.

Josep Sanllehí (« San »). Pàg. 13.

Vila Puig. Pàgs. 17, 18 i 24.

R. Duran Camps. Pàg. 27.

J. Garriga. Pàgs. 19 i 23.

Pere Figueras. Estudi (làmina solta).

Francesc Casañas. Estudi (làmina solta).

PAISATGES ESPIRITUALS

EN LA NIT DEL 24 DE DESEMBRE
DE CADA ANY

Avui el món és una estampa multicromada d'àuries tonalitats que es mou obliquament amb la lleu balbor del nostre alè. El gràfic d'una estampa sempre és quelcom que s'allunya de la realitat... Passen dromedaris de pelfa empolegada; pastors i rabadans gomboldats que semblen alpinistes; reis emmantellats d'armini, de porpra i de tenebra, amb una pompa de farandulers; s'albiren unes dones amb atuells que fan camí i s'ou una musica que si infon contentament no fa esclatar d'alegria, i el paisatge ostenta un cel blau d'una blavor intensa que s'exten sobre la plana de color de cendra guarnida de palmeres un xic despentinades i, al fons de tot, un incrustament d'estrelles amb una epifania apoteòsica que és guiatge de caminants sense nequícia.

Sota l'abrigall folgat de la cambra contemplem el paisatge mental del miracle d'aquesta nit que ens encomana una gran fortalesa plena de bondat i ens sentim petits redemptors humils, perquè "no creiem haver estat esperats pel món".

I és que dins aquesta contemplació tranquil·la de la nostra gentilesa s'hi amaga un poc de la sofrença que sentim pel malaventurat mescolada amb un poc de compassió.

Perxò en aquesta nit de ventura és bo d'arrecerar-se en un pietós recolliment espectant, mentres sotgem idealment des de dalt el nostre carro que tenim lligat a una estrella.

ORIFLAMA.

N I N O U

Així s'anomenava abans el dia de Cap d'Any : Ninou.

Ninou és contracció d'*anni novi* o d'any nou, com diem avui.

Antigament els anys es comptaven pels de l'*Encarnació*. Fou nostre rei En Pere III de Catalunya i IV d'Aragó qui en decret signat als 16 de desembre de l'any 1350, va manar que es comptessin els anys pels del Naixement del Senyor. Es d'aleshores que es troba en tots els documents escriturals aquella fórmula: *Anno a Nativitate Domini...*

Perxò a Nadal segueix Ninou.

Ninou em fa l'efecte d'una entrada vella pintada de nou per on treu el cap l'any que comença.

L'any nou sembla que hauria d'ésser realment quelcom nou per a nosaltres, i no ho és.

Ell ve cada any de la mateixa manera, com un herald del temps amb somriures de juvenesa eterna, mentre amb ses anades i vingudes, devenim nosaltres cada any més vells i tan canviats, de l'un any a l'altre, que semblen talment éssers nous.

Ninou ni arriba a ésser un compàs d'espera del temps que passa volant, per més que volguem fer d'ell una fita, una monjoia dels jorns de l'any.

Ninou ve a ésser com el balanç del temps gastat en un any a raó de vintiquatre hores per dia.

El temps és or, solem dir. I si per a tots no és or, és moneda corrent que un cop gastada no es torna a recuperar mai més.

Ni un minut passat torna.

Tothom coneix el valor d'un bitllet de Banc i quasi ningú el valor de cinc minuts malgastats. Corre el temps tan depressa que ni el més llest el pot agafar.

Del passat a l'esdevenidor no hi ha més que un petit salt : el present. I el present va amb tanta velocitat que si fos visible com un ocell, no li distingiríem el cap de la cua.

I el que diem d'un instant, ho diríem d'un any i d'un segle, si el temps no ens fos tan conegut pel rastre que deixa en nosaltres i en les coses nostrades.

Es conta d'un noble cavaller, rondador de donzelles, que un jorn embogit per una damisela li deia : —Senyora, per què deixeu passar tant temps sense donar-me fermaça de vostre amor?... I ella li responia : —I a què ve això ara ? què és el temps ? — oh el temps és precisament ço que manca per poder-me dir vostre i a vós, meva.

—No serà això el temps — feia ella, car si ho fos jo el veuria i no el veig. Sé el què és un castell, un jardí, un ocell que vola, una flor que es bada, un joiell que llueix. Ho sé perquè ho veig clarament sense cap mena de dubte; ara del temps no en sé res i m'apar que tan desconexador ne sou vós com jo. Fins que em sapigueu ben dir què és el temps, no seré pas vostra.

—O, el temps és el sol — ell replicava.

—No, que jo el conec; el veig cada dia que surt.

—Es un enfilall de moments, d'hores, de dies, de setmanes, de mesos, d'estacions, d'anys...

—No, que jo també conec tot això ! Sé pla bé el dia que menjo pa i a l'estació en què em trobo i l'hora que ara és. El que no sé i vull saber, és ço del temps, car no en conec més que el nom. Fins que ho sabré no seré pas vostra. Aneu a rodar món i quan me'n podreu assabentar, us donaré fermaça de mon amor.—

I el jovencel diu que s'afanyà a córrer per a poguer saber què era el temps. Uns el prenien per boig, altres per bergant i tots d'ell feien xacota; mes ell, de poble en poble, a tothom anava preguntant : —Què és el temps ?...

I així passà dies i mesos i anys, voltant per terra i mar, quasi sense adonar-se del camí que feia, sempre amb la taleia de saber què era el temps per a merèixer l'amor de sa damisela.

Un jorn li digueren que a l'altra part de món hi havia un savi que donava raó de tot, car tenia la clau de tots els secrets i desfeia la troca de tots els enigmes. I ell camina que caminaràs fins a arribar-hi. Bon punt allí, preguntant i buscant, els

naturals li mostraren una muntanya tan blanca de neu com la testa d'un vell que al cim vivia, i que era el savi a qui corria a preguntar: —Què és el temps?...

I ell amatent li responia:

—Per què ho voleu saber?

—Perquè l'amor m'hi obliga.

—Doncs, aneu—li féu el savi—, que ara la vostra amor ja ho sap i és ella qui us vol fer la revelació.—

I tornà a rodar món, mig ranco de tan fadigat, no parant fins que es tornà a trobar al poble de l'amor seva. Ni la pols del camí es treu de sobre, freturós de junyir-se amb la que tant ha enyorat. Ja davant la reixa de l'aimada, poc s'adonà que portes, finestres i teulada, tot té un color estantís. A son esguard tot apareix igual que el jorn del seu depart, menys la gent que ronda la casa, que li sembla una altra gent, o almenys fa una altra cara. Mira astorat a totes bandes. I quan desconfia de trobar un conegut que porti a ella la nova de sa arribada, la porta del palau s'obre de bat a bat... i una velleta surt,

tota calmosa com fent un esforç per pujar el graó del llindar. Té el cap blanc com la neu de la muntanya, el front arrugat, la barba corba, genives de color de brisa des-poblades de dents i uns ulls xics i esmortuïts com peix pescat d'estona. El cavaller se la mira de cap a peus, donant un pas enrera, quan ella s'afanya a dir-li: —Sabeu ara què és el temps?... *Som jo i vós*. El temps ni existeix ni passa. El que passa som nosaltres i les nostres coses: joventut, formosor, vigoria, esperances, il·lusions... i així anem envellint i morint.—

No, doncs, per venir un any nou enjo-venim nosaltres ni el temps; car Ninou no fa altra cosa que venir a posar una rosca més a la roda dels segles, mentres nosaltres calladament anem passant.

I per més que diguem *Any nou, vida nova*, en el sentit de reformar-la tan bé com poguem, any nou en ordre del temps sempre serà vida vella perquè cada any tenim un any més.

JOSEP CARDONA PVRE.

NADAL

*Ara a l'hivern que el cor decau i plora
sota l'impuls dels jorns faltats de sol
i no trobeu aquell desig que mora
dins l'esperit i que culliu al vol.*

*Ara a l'hivern que el fi de cada dia
tan prematur us omple de recances
i que sentiu més fort la melangia
dels goigs passats que al cor són enyorances.*

*Ara a l'hivern que el fret us atueix,
desvetlla un jorn de son oblit la ment,
doncs que si ell pels homes s'ofereix,
ço que era nit devé llum resplendent.*

JOAN PALAU.

*Als meus fills Josep Maria, Maria-Teresa
i Maria del Roser.*

*Del cim de tot de l'armari
heu la caixa i el sarró;
si més cases vols posar-hi,
heu les cases del recó.
Posa a dalt de la cadira
les figures de la fira,
i si pots, baixa el tió.*

*Mira : la caseta blanca
nevada de l'any passat,
encara, veus? té la tanca
oberta de bat a bat.
De tot l'any és empolsada;
ara una altra enfarinada
i de nou hi haurà nevà.*

*Posa el pont damunt la caixa,
aquests pins deixa'ls a dalt.
Baixa el Betlem. Ara baixa
aquell castell que és tan alt.
Posa el suro a la senalla
i recull aquesta palla
que és la palla del Portal.*

*Ara, vejam les figures.
Alerta amb el Jesuset;
que no trenquis, fent postures,
el braç d'aquell pastoret.*

*La Mare de Déu espolsa
i posa damunt la molsa
els galls, els bens i el gocet.*

*Tot a baix. Falta una casa,
falten gallines i un bou;
falta el pollí, falta l'ase
i el que treu aigua del pou.
Males mans i tafaneres,
heu fet miques les palleres.*

***

*Per sota aquesta muntanya
hi passarà el rabadà;
com que res del món l'afanya
serà aprop d'anà a adorà.
Fem el riu i la passera,
posem-hi la bogadera
i que s'hi quedi a rentà.*

*Aquí un xaragall que porti
l'aigua al molí farinè :
que el moliner s'aconhorti
si poca aigua al molí ve;
ja és sabut que la secada
fa anar l'aigua escassejada;
un altre any 'nirà el rec ple.*

*No arrengreris les masies :
posa'n una a aquell forat;
a Betlem en aquells dies*

*cap carrê era arrengrerat;
posa en mig d'aquella ubaga
aquell vell pastô amb la daga
dret al peu del camp de blat.*

*El castell del rei Herodes
que figuri alçat davant.
Ja no pot anar ni amb rodes
Sant Gabriel anunciant;
quan els pastorets el vegin
molt serà no el critiquegin
amb eixa ala arrocegant.*

*Ara els Reis sota l'estrella;
el blanc, el negre i el ros;
els patges fent-hi parella
i ben carregats tots dos.
Quan seran a les masies
oïran les melodies
dels àngels i dels pastors.*

*Ara anem per l'establia.
La mula i el bou aquí.*

*Sant Josep i vós Maria
el fret us farà tremir;
és establa esbatanada,
tots els vents l'han enrunada
i el Nadó s'hi pot morir...*

*Per l'Infant Diví que plora
vejam què li donareu;
plora de fred i s'enyora
de l'amor del poble seu.
Ferreguets i panderetes,
fem sardana o ball-manetes
i canteu, fills meus, canteu !*

*Canteu la santa alegria
del Pessebre i de Nadal;
canteu l'amor que irradia
de l'Infant nat al Portal;
que l'amor del ver Messies
perduri, fills, tots els dies
en la nostra llar pairal.*

s. SABATER OLIVER.

NADAL

*El dia s'ha extingit com la foguera,
restant el món bo i tremolant de fret.
La nit exten sa negra càbellera
embolcallant-s'hi els astres a pleret.*

*De sobte el cel s'esberla i en davalla
el jorn novell amb un estel penjant...
Dins l'establia, sobre un jaç de palla,
hi ha l'infantó nou-nat ploriquejant.*

FRANCESC PUJADAS.

Els pobles, el pensament i els homes de fora

Va finir la lluita dels homes, la lluita que era intensa, deien, per tal de què la pau que se'n seguis fos eterna. Fou proclamat que sigués feta justícia i llibertat pels homes i justícia i llibertat pels pobles; esdevingueren les noves democràcies en les nacionalitats que renaixien amb l'enderrocament d'una Europa del segle XIX estrafeta a Viena. Mentrestant, arrencades ses arrels a Amèrica, hom treballa per donar-li vida a Europa l'arbre sagrat qual ombra havia de protegir les nacionalitats. Li auguràvem algun temps a aquest arbre una vida esplèndida i cal reconèixer que ens dominà una bella esperança, després ens envaï el dubte, més tard l'indiferència, la desconfiança i avui hem arribat a la brometa d'escèptic, amb tot i els esforços d'aquests dies en el « Victoria Hall » de Ginebra.

Al Nordamèrica, l'antiga fórmula de l'egoisme, s'ha imposat a la ideologia lluminosa de l'home de la pau: Monroe ha aixafat a Wilson; el president que havia guaitat cap enfora, que havia passat l'Atlàntic, que s'havia amoïnà massa per un món que no era l'Amèrica dels americans.

I heus-aquí que aquest món torna a rodar garbellant noves guerres; entre els vençuts hom notifica el naixement d'un fill com a futur venjador de la pàtria, entre els que han vençut hom augmenta les despeses per a reforçar els armaments, la vella mestressa torna a caminar per on li convé i trepitjant ço que li convé. Avui la víctima Irlanda ens convida a la meditació; entenc que pot fer-li tanta justícia aquell que hi ha meditat des de casa seva, com aquell que ha sigut testimoni de les lluites entre la policia anglesa i els « sinnfeiners » en els carrers de Cork o de Dublín.

He llegit a « El Sol » aquests dies els articles de Wells; el novel·lista anglès fa esment de la seva entrevista amb Lenin. El cap sovieta va encaparrar-se en es-

brinar quins en la lluita d'Irlanda venien a ser el proletariat i quins el capitalisme. Així el món avui, monopolitzada la seva atenció pel problema social girat envers Orient on anguniosament segueix els episodis de Rússia, ha esguardat misteriosament com a l'occident d'Europa hi havia homes que es deixaven morir de fam per l'ideal de la pàtria. Irlanda amb el seu antic problema s'ha mostrat avui disposada a resoldre amb la mateixa valentia dels homes per les seves noves aspiracions. El problema etern, sempre viu, sempre nou; perquè és un problema de vida i de llibertat; Irlanda exigeix una solució d'una faisó heroica, gairebé desesperada.

Avui hem pensat en Irlanda i de la nostra meditació n'ha esdevingut la confessió de la nostra fe. Crec en una Pàtria, lliure, gran, rica, estimada, que no serà motiu d'odi per l'home germà de fora de casa, ni perquè ell envegi les boneses que jo servi dintre de la meva. I tot pensant en una bella comparança que he llegit avui de Gaziel, afegeixo: Crec en Catalunya la serena estàtua clàssica esguardant el mar, en la seva santetat i en la seva bellesa; ella que m'ha vist néixer, que m'ha donat vida, paisatge i un cel blau, sobretot un cel blau que ha esvaït les tenebres del meu cap i ha mantingut la meva benhaurança...

Estem asseguts a les graderies de l'amfiteatre immens d'Europa i Amèrica tot esguardant enmig la figura dolorosa de la nacionalitat turmentada. Hi ha la plebs com la de Roma, amb indiferència, odi, simpaties i incomprensió, sobretot el darrer, però, heus-aquí que talment com per aquells il·luminats de la fe, s'és feta la llum per a nosaltres, fills de Catalunya, com s'és feta per a nosaltres la lluita i l'esperança del Nadal.

ENRIC BAGUÉ.

NIT DE NADAL

*Avui la nit és estrellada
i el cel és ple de resplendors :
nit de Nadal meravellada
amb canteceles de pastors.*

*Avui la nit és dolça i pia
—mai tan hermosa no ha sigut—
amb les paraules que Maria
diu al seu fill ara nascut.*

*—Poncella de l'amor tot just desclosa :
has nat aquesta nit i ets una rosa,
rosa de Jericó tota gemada
de llum de l'estelada.—*

*Avui la nit és radiant
de la mirada d'un Infant.
Avui la nit és estrellada :
nit de Nadal meravellada.*

RAMON RIBERA.

Una aventura de mestre Rectilé

A la vesprada del dia de Tots Sants ens aplegàrem en el cenacle uns amics per a menjar-hi la tradicional castanyada i, com sigui que és costum tradicional en aquella diada la contalla d'aventures galants, cadascú contà amb més o menys veracitat fets de la seva vida que podien donar-li més reclam d'home de món. Entre nosaltres no hi faltava mestre Rectilé, que ens escoltava amb el seu bondadós somriure, fins que una al·lusió indiscreta l'intimà a parlar. Els que més coneixíem al mestre, ens donàrem pressa per a excusar l'imprudència d'aquell nostre company, però ell, amb la fesomia transformada i els ulls espurnejant-li de goig, digué :

—També tinc jo la meva aventura, que jamai a ningú no he revelada; escolteu: és una confessió.

La meva adolescència sabeu prou que va transcórrer en la malhaurada era del Romanticisme, així no és d'estranyar que jo als catorze anys, emmalaltit per la literatura de l'època, sentís l'ubriaguesa de la passió per una donzella amiga ja de la meva família. La meva desitjada (és el mot just, llavors jo deia amada) tenia un any menys que jo i s'encarnava perfectament en el tipus de la Mimi Pinson, de Musset.

La posició econòmica dels seus pares feia preveure que el seu pervindre, als tretze anys assistia encar als col·legis, quedaria emmarcat a la vida de *grissette*. En el seu cos prim començaven a siluar-se els contorns de l'esveltesa, i com Mimi Pinson també era rossa i força alegre.

Passaren els anys i tot ço que als tretze era en ella iniciament fou complit i començaren també a tenir compliment els anhels seus i meus. El nostre prometatge era oficial. Però esdevingué, quan ja començaven els preparatius per a les noces, que una epidèmia de tifus que es propalà per la nostra residència sotjà la gentil donzella. No vull contar-vos de les sofrances d'aquells jorns. Ella guarí. Jo em creia feliç. El romanticisme em deia: no és de natura la victòria; ha estat l'Amor qui ha vençut a la Mort.

La convalescència fou llarga i durant aquesta jo observava que la figura ideal de la desitjada s'anava desdibuixant. Si bé guardava la correcció de la línia era un altre el seu escorç. Abans era Pandora, ara Rea. No obstant la sageta de Cupidó era ja clavada (com deïem en aquells dies) i jo seguia, millor, creia seguir amant-la fins que un fet casual, banalíssim en extrem, desfé la meva errada. Aquell fet és la meva aventura.

En un viatge que la meva promesa i la seva mare havien de fer a Paris, jo em vaig oferir a acompanyar-les; però en el cupè de la diligència sols hi havia dos llocs disponibles, i el cedir-los a elles, m'obligà a col·locar-me a l'interior del cotxe.

El fat va fer que dels companys de viatge cap no em fos persona coneguda i que, veïna de seient, tingués una xicoteta de uns divuit anys. De primer enduvi no m'havia fixat en ella, el meu esperit viatjava a la part del davant del carruatge. Però vingué la forçosa enc que enutjosa conversa amb els altres viatgers i la melositat de la seva veu feu que sens altre intent que el de natural curiositat, us ho jur, em fixés en ella. En el seu cos prim començaren a siluar-se els contorns de l'esveltesa i com Mimi Pinson també era rossa i alegre.

Quan el cansanci convertí la múltiple conversa en diàlegs fou ella la meva interlocutora. I la cantarella de la seva veu com pluja esborrava l'idil·li escrit sobre l'arena del meu esperit i hi marcava el seu solc.

Era una dona perversa, una hetaira refinada, però era aquell tipus material per mi desitjat. Aquella altra dona ja no la podria pas amar, no l'havia amada mai, la vaig desitjar un temps quan era aquella figureta de carn que delectava els meus nervis òptics. Ara... No. El dubte de què fos també l'usió m'impedí.

Així es desfé el meu casament i aquesta és la meva aventura.

A. DE P. AVELLANEDA MANAU.

LES DONES PÀL·LIDES

Les dones pàl·lides són l'imatge clara del renunciament. Hom endavina la turmentosa damnació de la vida que alenen, i l'òval mate de llur faç transpua dolors, lassaments i cobejances.

Qui no diria l'humil poemet de la petita donzella humil que en passar vora nostre es reclou dins el propi recat movent lleument el fandellí?

I qui no entonaria la cançó arromançada de la donzella que tresca lleugera i que al nostre indret acota la testa coberta d'un auriolament de rulls voleiants, confusa per un sospitat esguard indiscret?

Però, també, qui no anotaria un pensament marginal en un llibre d'hores per la jove d'edat incerta, eixuta d'esguard i de rialles, que es mortifica rera una gelosia sospirant el pas d'un príncep deslliurador?

Totes aqueixes són dones pàl·lides de diferents matisos tonals. Groc pàl·lid, verd pàl·lid, rosa pàl·lid; blanc opac de vídua de trentacinc anys; blanc trencat de color de cera —blanc ombriu— de germana de la caritat.

Les dones pàl·lides tenen les mans primes i llargues i els dits retorts i les ungles incolores; nuen lleugeres una llaçada i trenen àgils un floc de cabells però mai han donat una estreta d'efusió.

Les dones pàl·lides viuen només que del record i aspiren a crear un record per elles que sigui dolçament perdurable. Llur decandiment connatural les fa propícies a una amistat passiva, i moren delint quelcom, fantasiós o real, però que el pudor els veda de sol·licitar.

Les dones pàl·lides tenen la sabor dels nispers i el placèvol acuitament de les sonates en to menor.

Quan són mortes resten confuses amb els crisantems.

Perquè les dones pàl·lides hi tenen una forta semblança amb els crisantems; ja sien blancs, grogosos, moradencs, rosats...

Que a nosaltres un crisantem en el trau d'un frac sempre ens causa la dolor d'un sarcasme.

J. SALLARÈS I CASTELLS.

L'ex-librista Modest de Casademunt

GARBA, pomell de frissaments de joventut, no devia passar un número més sense retre tribut d'admiració a aquesta bella florida branca de l'art que a Catalunya té i ha tingut tants notabilíssims conresadors: l'art de dibuixar marques de biblioteques.

Dins de l'actual renaixement de l'ex-librisme, el nom del pulquèrrim dibuixant En Modest de Casademunt i Giral, ha assolit un dels primers llocs entre la monjoia d'artistes que, com el malaguanyat Alexandre de Riquer, En Casals i Vernis, En Brunet i En Cardunets, feren d'aquest difícil art motiu principal de les llurs composicions.

En Modest de Casademunt coneix com pocs el veritable secret de donar vida a l'*ex-libris*; tant més d'alabar aquest afiançament quan les seves produccions artístiques no són lligades a cap escola personalíssima. Floreix el seu dibuix amb admirable i natural espontaneïtat i sota de l'altíssim guiatge de la seva amplíssima fantasia troba sempre motiu just per a personificar el caràcter ètnic a qui va l'obra destinada, primordial i necessària condició de l'*ex-libris*.

El bon dibuixant de marques de biblioteca, cerca plasmar en reduït marc tota la psicologia de l'individu posseïdor de la marca, així el caricaturista cerca en la línia el caire viu de la respectiva personalitat física.

Si l'*ex-libri* ha d'omplir a bastament el seu objecte no solament deu captivar la imaginació si que també ha de commoure l'esperit.

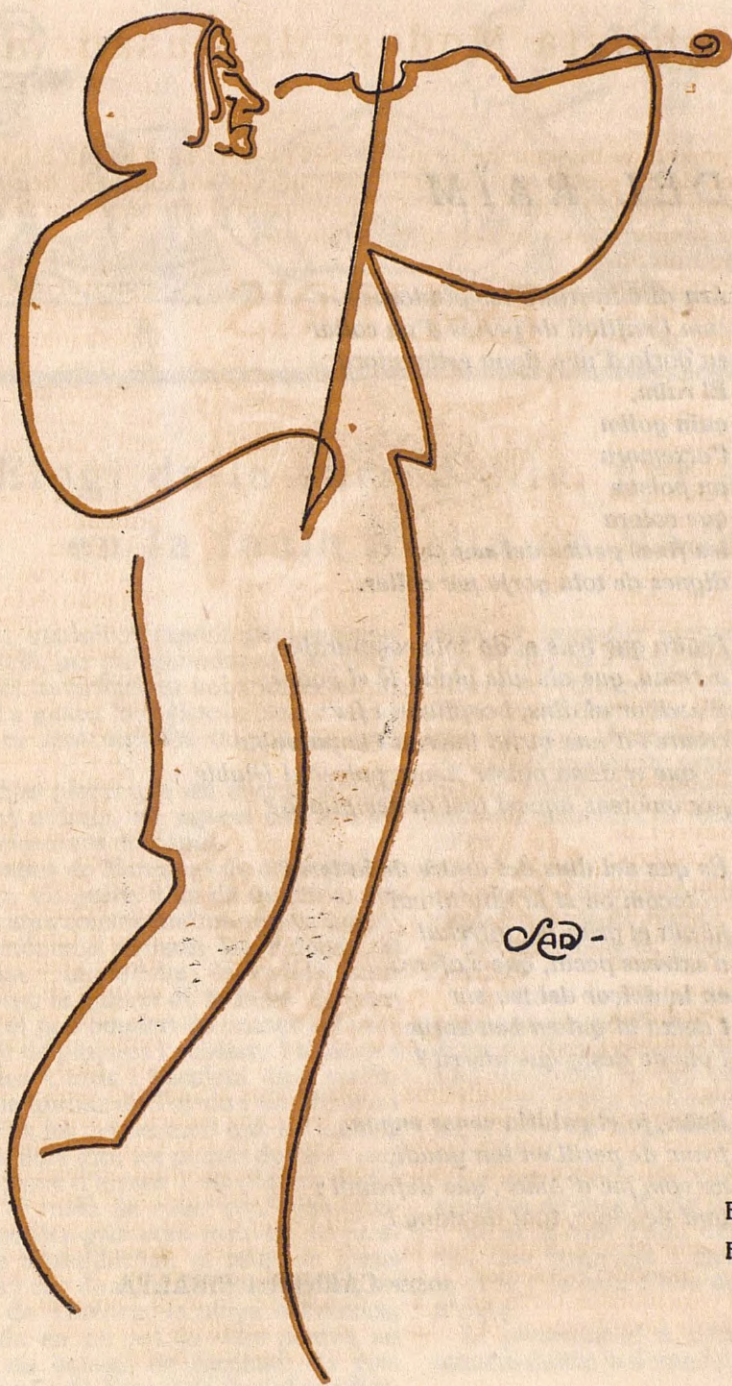
De com assoleixen aquest desdoblament els *ex-libris* d'En Modest de Casademunt ho proven les seves innombrables composicions, distingides sempre amb el segell d'una correcció exquisida en sa interpretació i d'un alt sentit d'espiritualitat en el tema del dibuix.

La nostra revista es complau en la reproducció de l'*ex-libris* del nostre amic i company En Salvador Sabater, que amb els que havem tingut el goig d'admirar per a les biblioteques de J. Giral Laporta, Josep Mir Marçet, Eusebi Arnau, C. Sala Parés, Pere Estesen, Joan J. Wennberg, Severi de Izaguirre, Francesc Torrescussano i tants altres, voldriem veure'ls aplegats en una de les sales de les nostres entitats culturals, en la seguretat que passarien per ella

tots quants a Sabadell sentim el viu daler de les grans emocions artístiques.

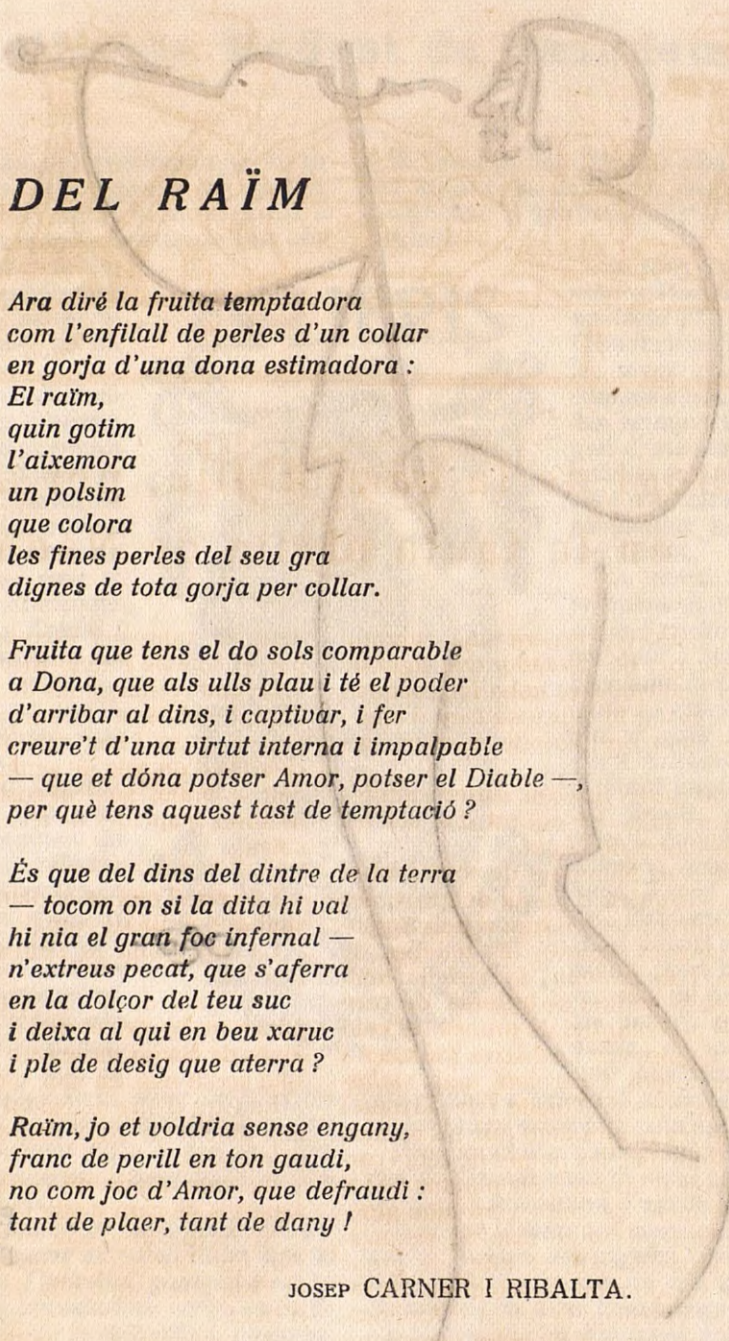
Siga la revista GARBA cofre obert per a que En Casademunt hi deixi unes aumostes de la seva ànima d'artista i ens calgui l'alt honor d'ésser qui associant-nos a les grans revistes estrangeres que han aollida amb frissaments de joia la seva producció, retem avui homenatge d'admiració al notabilíssim dibuixant, ara volgudíssim compatrici nostre.

Ad-

El violinista
Francesc Costa.

DEL RAÏM

*Ara diré la fruita temptadora
com l'enfilall de perles d'un collar
en gorja d'una dona estimadora :*

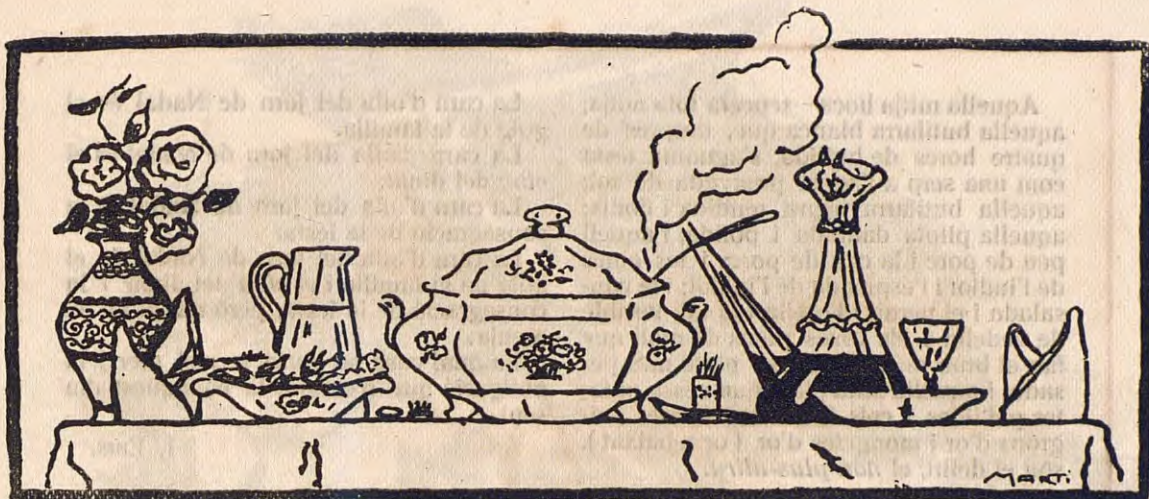
*El raïm,
quin gotim
l'aixemora
un polsim
que colora
les fines perles del seu gra
dignes de tota gorja per collar.*

*Fruita que tens el do sols comparable
a Dona, que als ulls plau i té el poder
d'arribar al dins, i captivar, i fer
creure't d'una virtut interna i impalpable
— que et dóna potser Amor, potser el Diable —,
per què tens aquest tast de temptació ?*

*És que del dins del dintre de la terra
— tocom on si la dita hi val
hi nia el gran foc infernal —
n'extreus pecat, que s'aferra
en la dolçor del teu suc
i deixa al qui en beu xaruc
i ple de desig que aterra ?*

*Raïm, jo et voldria sense engany,
franc de perill en ton gaudi,
no com joc d'Amor, que defraudi :
tant de plaer, tant de dany !*

JOSEP CARNER I RIBALTA.

Elogi de la carn d'olla, per a dir en la taula el dia de Nadal

Avui, qualsevol esperit una engruna català, per poc aimador que sigui de les belles tradicions, es troba forçosament inclinat a gustar la deliciosa carn d'olla, i àdhuc es sent orgullós de menjar carn d'olla.

Les dues plates que en surten curulles cada any a taula, en aquest dia, són les més encisadores de l'àpat.

Les ostres de Marennes de color i sabor de perla; els galets d'un dit de gruix; les perdius amb coletes tendres; el peix argentat, d'innúmeres espines; les rodelles de galantina i mortadella; la vedella amb escarxofes; la gallina de la Índia de carn flonja i el pap omplert de prunes i el ventre farcit de pinyons i salsitxes i tòfones i maragdes i torts i xocolata amb *melindros*; els torrons de Toledo i de Xixona i d'Alacant; les neules amb què els menuts coronen llurs dits; les pomes de cera i carmí; les peres d'hivern i els plàtans de tot temps; el meló de color verd-blau-grocs-blanc-lila-gris-ocre-rosa-te; els préssecs de Castellbisbal; el raïm de grans molsuts i suc de raïm de setembre; les taronges de València; la pinya d'Amèrica, guardada en un pot de vidre perquè no s'arni; els bobons de xacolata; els vins de Màlaga i de Xereç i de Papiol i de Bur-

deus; el xampany escumós de color d'òpal; el cafè de Puerto-Rico; els cigars de l'Havana i els cigarrets de la Turquia i de l'Egipte; els licors inconeeguts que ha comprat el pare i han regalat els amics i els clavells d'un roig de sang arterial que ornent la taula, són, al costat de les plates fumoses atapeïdes de teca, nimietats ridícoles.

La carn d'olla és el plat—o les plates—símbol del dia de Nadal.

La carn d'olla és l'ofrena del dinar del Dia Gai.

Un dinar de Nadal sense carn d'olla potser no ha existit mai a Catalunya. Un dinar de Nadal sense carn d'olla potser no s'ha servit mai en cap taula de catalans.

La carn d'olla de Nadal representa un monument de raça, una contrassenya de catalanitat.

La carn d'olla de Nadal pren tots els aspectes de carn d'olla única.

No és la carn d'olla dels dies de cada dia, que fastigueja i ensopeix i fa mal a la vista: la carn d'olla de Nadal és **CARN D'OLLA**.

Al presentar-se a taula ja fuma d'una manera única; ja despedeix una olor única.

Aquella mitja lloca—sencera tota mitja; aquella butifarra blanca que, després de quatre hores de bullida, s'aguanta testa com una serp a l'agost prenyada de sol; aquella butifarra negra rendida i flonja; aquella pilota daurada i polida; i aquell peu de porc i la cua de porc; i les potes de l'indiot i l'espina de l'indiot; i la cansalada i el pernil i l'orella i el tall terrible de vedella i els ossos plens de moll que fan el brou més espès i la plata més pesada; i aquella altra plata que vessa patates pàl·lides i cols follament verdes i cigrons d'or i mongetes d'or (or rebaixat), són el deliri, el *non-plus-ultra*.

La carn d'olla del jorn de Nadal és el goig de la família.

La carn d'olla del jorn de Nadal és el *clou* del dinar.

La carn d'olla del jorn de Nadal és la consagració de la festa.

La carn d'olla del jorn de Nadal és el goig de la família i el *clou* del dinar i la consagració de la festa, però ningú no en menja.

La qual cosa no *quita* pas el pler i la obligació que d'elogiar-la en aquest dia sent

L' EBIS.

LA MAR IRADA

*Ha llambregat la mar sinistrament
i l'horitzó negrenc s'esferela.*

*Tancarem la finestra, per si el vent
l'infantó nostre deixondir volia.*

*Així, esposa, en la fervor nocturna
ens donarem els llavis llargament,
i el mesquí trontollar de la cofurna
celebrarem rient.*

*Demà matí, quan a orient el sol
deixi obrir sa flama sangonent,
anirem de puntetes al bressol
per si l'infant hi fora encar dorment.*

JOAN MÍNGUEZ.

V. A. P. 1917

Elegia a la capital d'Espanya

Deixada enrera la nobiliària i pintoresca població de Sigüenza, hom pot ja gaudir la bellesa d'un paisatge immens: les enormes planúries de Castella, amb tota la llur expressió de grandesa esventada.

En la temporada hivernal, la principal característica d'aquest paisatge és una gran tristesa, una tristesa enorme com la que ofereix un horitzó polar. Sembla com si d'entremig d'aquestes terres desmesuradament aixamplades i que serveixen encara un cert prestigi històric, en sorgeixin les ànimes en pena dels guerrers que hi van caure altre temps... I tot té un fort regust de venciment, una fonda expressió de mortalla...

Amb tot, a mida que l'hora matinal avança i que el sol va difonent la seva daurada pompa damunt la colossal planúria, aquest paisatge castellà perd un xiquet la seva habitual tristesa i esdevé tot lluminós i esmaltat, fins al punt de donar la perfecta sensació d'una gran tela pintada per Muñoz Degrain... Uns primers termes de malva lleument rosat, s'esmunyen terra endins fins a confondre's dintre una orgia de blaus blanquinosos que formen la ratlla circular de l'horitzó. I aquest panorama titanesc, que dona l'idea absurda d'un mar de terra, col·labora a donar-li bellesa una llarguíssima boa de

plata: és el riu Jarama, que travessa calmament els termenals de Guadalajara, fins anar a trobar la seva confluència amb el Tajo.

Una hora més de recórrer cultius de blat rescent nascut, i ja estem en plena campinya madrilenya. Madrid va adquirint relleu a mida que va acostant-se, precedit pel rònc caseriu de Vallecas. En el fons, vestides de núvia per la neu, s'aixequen ingents les crestes del Guadarrama; en la seva part oriental, unes faixes apagades de verdor, anuncien les frondoses arbredes del Retiro, i en el seu lloc de l'Oest, un altre senyal també d'esvelta vegetació, deixa endavinar la bellíssima miranda de Rosales i del Campo del Moro.

Salut, bonica capital del reialme infortunat d'Espanya! En el teu cercle de pecat s'hi texeixen les grans disbauxes hispàniques, però tu, obeïnt a la teva condició de ciutat mundana, has rigut i riuràs sempre, sempre...

Ets la ciutat eternament pecaminosa i eternament encantadora.

Tothom et bescanta i et retreu — amb raó — els mils defectes de què estàs cosida, però tothom espera poder esplaïar-se un dia en mig del teu bullici mundanal i alegre...

La teva gràcia i el teu encís tenen la força d'un terrible sortilegi. Ningú oblida

Estudi de PERE FIGUERAS.

el teu ambient saturat d'intel·lecte i ple de nobles i generoses complascències. No és possible deixar de recordar les teves estones vesperals transcorregudes en la xulapesca Ribera de Curtidores i les teves vetlles tèbies passades a la terrassa senyorial del Regina o del Maxim's, veient com aquesta gran artèria urbana que s'anomena Puerta del Sol, va descongestionant-se de gent per conducte d'aquesta altra vena circulatoria i enorme que és el carrer d'Alcalà.

Oh, Madrid de les seduccions irresistibles!...

Conten que una vegada el rei Carles III, en ocasió de preguntar-li un gentilhome sobre quina era la seva satisfacció més

alta, el gran austríac, fundador del Museu del Prado, del Jardí Botànic i de tot el que representa l'històrica grandesa madrilenya, va contestar-li així: «Mi más grande satisfacción la constituye el reinar en España y el vivir en este Madrid de mi alma.»

I en dir això, aquell rei artista, últim cavaller de l'ensomni i digne col·lega d'aquell altre romàntic coronat que es digué Lluís II de Baviera, va fitar els ulls al finestral bo i contemplant el crepuscle... Era —segons diuen— una d'aquestes postes de sol madrilenyes tan melangioses i decoratives, que anava fonent-se dorrera els poètics jardins de la Moncloa...

JOAN MATAS.

ELOGI DEL PESSEBRE

Quan el meu pare fa unes anyades em digué que aquell any me'n tenia de cuidar jo de fer el pessebre, en vaig tenir una grossa alegria, i tot seguit vaig posar mans a l'obra, començant a fer un plànol de com el tenia de construir.

Primerament, ja no em vaig contentar amb l'espai més que regular que acostumaven a fer-lo, sinó que ja vaig estudiar la forma i vaig aconseguir el mitjà de fer-lo engrandir.

Amb quina bona fe que molts dies abans de la diada anaven arreglant els objectes que baixava polsosos de les golfes i, anant-ho preparant tot i meditant-ho detingudament per a què no resultés un fracàs!

La bona voluntat va vèncer; un èxit senyalat vaig obtenir la primera vegada de l'edat ditxosa quan vaig fer el primer pessebre; així m'ho asseguraven les moltes persones i quitxalla que cada any no fan falta a admirar el meu humil pessebre.

Cada any ha augmentat en dimensions i en valor, arribant a fer-lo popular i conegut.

Enguany també en faré de pessebre; és clar que no m'hi amoïnaré tant, que no hi buscaré tanta feina, és clar que no hi posaré tanta voluntat ni tant treball, però, n'estic segur, en lo reduït que serà hi tindrè més ànima.

ROC DE MONTSERRAT.

TREBALLANT

*Sobre la taula un xic de llum sumisa,
i la penombra, quin calent lleial !
Però l'esguard de l'hora malaltisa
té la fredò sinistre del punyal.*

*Dintre la nit té una llangor que encisa
el llumènet que es mor sobre el portal,
i de la idea que al cervell ja frisa
al front fulgura una clarò immortal.*

ARMAND OBIOLS.

Estudi per A. VILA ARRUFAT.

L'ORGANISTA RURAL

A Prudenci Bertrana.

El poble de Sant Pere del Mont, des de temps prehistòric que està enclavat dessota una grossa muntanya on al cim hi ha una vella ermita dedicada al sant apòstol.

Quatre casotes velles i poques d'altres de més modernes formen el llogaret com entre les teulades de teules trencades i de pissarra s'hi aixeca el campanar de consuetud, que apar una ampliació de les grosses xemeneies de les grans teulades de pendent irregular, sostingudes per unes macisses bigues de fusta d'un arbre en un temps descomunal.

L'església romànica, apart la portalada, d'aquest estil i poca cosa més que hi ha per dintre, no ofereix altra particularitat al visitant. Però aixecant el cap, d'esquena a l'altar, veurieu en el cor un instrument que us interessaria pel lloc on és.

Es una magnífica orga que sa antiguitat no desdiu pas de les dels altres objectes que *adornen* la típica església.

Tot seguit feu un comentari al sagristà que us acompanya respecte de què la parroquia posseeixi tan bell instrument, i ell amb una gran il·lustració de detalls us explica de què temps era temps que n'era amo i senyor de tota aquella encontrada un noble cavaller que habitava en sumptuosos castells avui en runes a l'altra vessant de muntanya; jove encara morí quan havia restaurat ja tota l'església, i volguent fer la seva esposa una obra religiosa en bé de l'ànima del seu estimat marit, feu construir una esplèndida orga, que malgrat els anys encara llueix sota la volta corpulenta, mercès a la claror del finestral de colors que dona a fora a la plaça.

Acabada la llarga ressenya ve la part més interessant; demanant-vos excusa, surt un poc i torna tot seguit acompanyat d'un clergue de posat bonatxàs.

La seva figura un poc escardalena, cobricelada per la llarga sotana verda, i unes ulleres temporals, demés unes sabates que fan un pont, us resulta simpàtica; i al cap de poc d'enraonar-vos deixa

sentir les melodies augustes de les notes austeres de la vella orga.

La seva missió de bon organista no para pas, amb tocar a l'ofici les festes, i funerals, sinó que sovint, al pondre's el sol, sentirieu com un assaig en tota forma dirigeix el bon clergue.

Són les filles de Maria que assaigen la Missa d'Angelis.

D'espolsar l'instrument i poca cosa més, l'organista queda lliure ja d'aquesta professió.

A l'ensem, però, és vicari, que junt amb el senyor rector fan la demés feina parroquial, que no mata per això. I els hi queda temps sobrer, el rector de llegir i corregir la vera vida del patró de la parroquia que pensa publicar a la primera ocasió, i a l'organista-vicari d'entrenar-se en la missa d'Angelis, que és el seu sant.

La seva capacitat musical és molt reduïda, tant, que si hagués anat per oposició la berca organista, malgrat hagués sigut l'únic de presentar-se a concurs, el més segur era una carbaça grossa com les que veuen de lluny ajaçades prop de la verneda.

Però ara era una altra cosa. El benefici fundat per la generosa donant. Tenia la preferència els fills del poble amb més o menys nocions de música, i sent ell l'únic — i encara fou una coincidència, naturalment — havia esdevingut el noi de cal Antolí, l'organista principal a l'ensem vicari major i director de les filles de Maria, del poble de Sant Pere del Mont.

***

Un dia, el carter entrà a la rectoria portant una lletra de ciutat pel senyor vicari. La novetat tingué una gran espectació.

Enterat l'interessat del contingut posà una cara tota amoinada, car l'innovava que tenia de baixar a Barcelona a arreglar uns papers del seu oncle Pau, que Déu el tingui en la seva santa glòria.

Pobre home, ell que no havia passat mai de Vich, i encara aquí del seminari,

Fotografia de FRANCESC CASAÑAS.

quin compromís! Però bah, bah, tenia d'anar-hi.

I l'endemà al matí, amb el tren, en un vagó (capces de misto) — que Déu ens el conservi — tenim el bon organista en direcció a la ciutat.

Les peripècies que passà no us les podeu imaginar. Per fi arribà al lloc indicat tot desorientat.

Es presentà i l'encarregat del despatx de la seva qüestió, el feu seure en un gran

silló, i després de fer-li vàries preguntes sobre el nom, etc., li preguntà :

—La seva gràcia?

—... Com diu?

—La seva gràcia...

—No l'entenc.

—No sé com dir-li. La gràcia de vostè?

—Ah, ja...—contestà—. Toco l'orga.

ESTEVE SERRA TRIAS.

(D'un llibre de contes en preparació).

D'UNA AMIGA

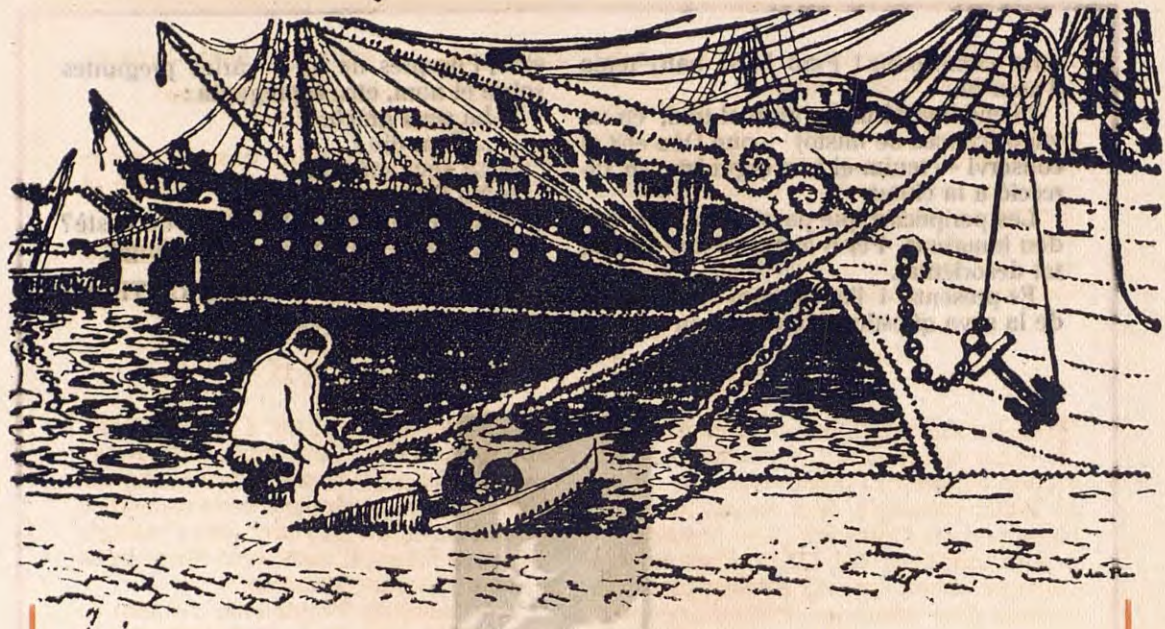
*Ella no vol joies brillants
ni braçalets ni arracades.
De les carícies dels infants
porta les mans enjoiellades.*

JORDI PONS.

EL BROLLADOR

*Tarda encalmada i sonora
en el jardí ombradís.
Oh el brollador blanc que plora!
— cristall de l'aigua feliç —
quan frissa un peix a la vora,
és el cristall trencadís.*

JORDI ANGLADA.

N A D A L

Coses de la vida feren que aquell any passés a Cádiz la nit de Nadal. Retornava jo del meu pesat viatge a Amèrica i el transatlàntic, que no va encertar a córrer tant com el meu pensament, no pogué conduir-me a la meva volguda i enyorada pàtria.

Jo no havia vist mai ni sabia de més nits de Nadal que les passades al costat d'éssers volguts. Per això aquella nit vareig plorar fent camí per les tortuosos vies de la que nomenen immortal ciutat de Cádiz, vareig plorar la meva dissort i hauria volgut convertir-me en ocell per a creuar ràpid l'espai i caure en els braços dels que amb desig m'esperaven i confondre amb ells petons i llàgrimes.

Despertat del meu ensomni d'enyorança i secant-me les llàgrimes fent que es calmessin els meus pensaments, vareig continuar fent via. Darrera meu quedaven els carrers estrets i tortuosos la soledat dels quals augmentava el meu dolor: cercava els passeigs animats i bulliciosos, concorreguts de gent alegre que celebrava la nit de Nadal.

Les musiques recorrien els passeigs alegrant-los amb notes airoses. Colles de joves amb guitarres oferien a les xamoses dametes del mocador de crespó concerts improvisats; les xurreries i tavernes eren poc menys que assaltades per l'immensa gentada que en aquella nit inundava les amples vies de la ciutat; tot respirava alegria, tot menys el meu pobre cor que es sentia oprimat, fadigat...

Vegí a una mare acarোনant al tendre filllet i vareig pensar amb els meus pares, els quals en aquells moments segurament deurién estar comptant ansiosos els dies i les hores que faltaven per a rebre'm en els seus braços. Vareig veure en una reixa a una parella d'enamorats en animada conversa i a la meua pensa acudiren atropellant-se, amors que sigueren. Vareig veure passar al lluny el Sant Viàtic i pensí en ma família! Nit d'alegria, nit de visions i de records!...

Poc a poc imperà la quietud, la ciutat anava dormint-se: de tard en tard una sombra apareixia tambalejant-se, el carrer era estret per a què hi passés l'ubriac;

després, el soroll d'un cos al caure, un re-
nec i novament la quietud...

Sens donar-me compte de la meva cam-
minada, vareig trobar-me al port; vegí les
llums del meu vaporet al qual vareig pu-
jar per a què em conduís al transatlàntic:
el patró va dirigir-me la paraula i crec no
haver-li contestat; home de mar acostu-
mat a les ingrituds, davant del meu si-
lenci feu un moviment d'indiferència, xu-

clà sa pipa i a mitja veu cantà l'estrofa

*Esta noche es Nochebuena
y mañana Navidad...*

Després el silenci absolut, fins que retornà
al port lliscant damunt l'aigua quieta el
vaporet que m'havia conduït...

F. POUS I BURGÜES.

Desembre 1913.

TENEbres AL COR

Tenebres al cel, fredor en l'ambient i en
el cor dels homes. Cel grisenc de nit de
hivern. Nit opaca i pessimista, indicadora
de fatals pressagis. Neu que en remolins
batega en els vidres amb lleu tintineig.

A la capçalera del llit de l'infant, dos
cors que baten; uns ulls entelats plens de
tristesia; dues mans que, frissoses, cerquen
reconfort.

Són els pare i mare del tendre fillet, que
en llarga agonia plena d'estertors, lluita
entre la vida que l'hi va mancant i la mort
impia que amb dalla traïdora es presta a
copsar.

Es a mitja nit. Cap remor se sent. Sols
el tintineig de la neu que cau en blanques
flocades, segueix persistent.

El pare frissós, sense esma de res, amb
un pes al cor i un nus a la gola, travessa
l'estança. Des de la finestra, d'ulls també
entelats, contempla el carrer i la plaça
veïna.

Tot blanc, com un alb mantell de niti-
des pells. Les branques dels arbres sota el
pes feixuc de la blanca carga, s'acoten
sumises. Més lluny res s'obira. Com blanca
cortina, la neu que voleia cega tota vista.

Tot blanc, com el llit a on l'infant re-
posa; com el papalló d'ales suaus i flonjes.

Blanc com les galtones, abans rosades
i ara esblanqueïdes amb grogor de cera.
En evocar llur fillet preuat, se l'imaginava
amb el vestit com un home gran, tan re-
posadet i entenimentat, sempre obedient
i xamós en extrem, que era l'alegria dels
pares aimants. I ara al contemplar com
aquella vida s'anava esvaïnt, com dins
poques hores—potser ara mateix—res en
quedaria de l'infant preciós — sang de la
seva sang i bocí del seu cor—anava a cri-
dar pera rebel·lar-se d'aital injustícia. Mes,

girà els ulls envers el llit, i la mare deso-
lada el feu callar. Com sofria la pobreta!
Prou sofrí ja quan nasqué, quina vinguda
al món l'hi feu perdre tota nova esperança
de maternitat; ara al veure com s'extingia
la darrera flama, li mancaven forces per a
suportar tan gran transtorn.

Com desolada Magdalena, s'aixecà de
prop del llit, com d'un siti de tortura, i es
dirigí vers l'espòs idolatrat que, prop dels
vidres, restava esmaperdut. S'abraçà al
seu coll, sanglotà sumisa i s'abandonà a
sos braços.

Ell l'agafà amorosament, li besà son
front puríssim i l'emmenà vers un silló on
la feu seure curosament.

Era tan íntim i tan gran el seu pesar,
que no s'atrevien a parlar-se. Callant, els
semblava com si dels dos dolors en fessin
un de sol, terrible, imperatiu...

L'infantó tingué un espasme violent.

Corregueren els pares. El fillet obri els
ulls, uns ulls apagats, commiseriosos, sens
vivacitat, donà ses mans fredes, una a
cada un, feu l'últim somris amb mueca
tràgica i deixà d'existir.

Fou un àngel més que en la nit opaca,
pujà cap al cel.

A la terra hi deixava uns pares que al
pregar per ell, el recordarien com un felíç
somni passatger, tan impossible d'oblidar
com d'assolir altra vegada.

Era el darrer fill. Era l'alegria que fuig
per mai més. Era l'hivernada que s'enduu
l'estiu.

Al carrer, la neu, impassible sempre,
anava desgranant la blanca lletania.

Tenebres al cel, fredor en l'ambient i en
el cor dels homes.

J. SERRACANT MANAU.

VELLESA PRIMERENCA

*La velleça primerenca
ara vola al meu entorn :
dos cabells com fils de plata
llueixen sobre el meu front.
Benvingut missatger de tristesa,
recordança d'un temps no perdut !
La blancor del cabell que voleia
és la cendra de la joventut !*

*Benvingut, oh missatger
d'un temps que té de venir,
que marques amb tes petjades
els camins a mon destí.
Mes m'estranya, vint anys sols tenint-ne
que ja amb plata s'adorni mon front.
Serà Joventut que ja fina malmesa
o la Velleça que besa el meu front ?*

JÚLIA VICTÒRIA.

VOLTA A CATALUNYA

Apunt del natural per R. DURAN CAMPS.

EL NADAL DE L'INFANT

És inútil dir que en *Carlitos* era el que es diu un vailet entremaliat; tot ho feia anar en renou i estaven tan en perill la vaixel·la damunt la taula, com la xacolata a l'armari. Jo crec que els tres anys que tenia, eren ja d'aprenentatge per a fer trencadissa i el rebec.

No obstant era l'alegria dels seus pares, i com ell era fill únic, tot li era permès; no obstant si en *Carlitos* era petit, tenia un cor tan gran que tothom hi cabia, car era en extrem caritatiu i, ademés, per poc que el renyés el seu pare, ja plorava i restava un bon xic quietó o bé darrera la seva mare com demanant clemència.

Un dia, pels voltants de Nadal, no el varen poguer llevar, tanta era la febre que tenia, i es determinaren anar a cercar el metge, el qual, després d'haver-lo examinat, va posar amb cert de cuidado als seus pares, ordenant ben ràpidament les disposicions donades perquè no prenguéssin increment l'enfermetat que s'apropava.

***

Durant el curs de l'enfermetat d'en *Carlitos*, jo anava un poc més sovint a casa del meu petit veí, car erem amb el seu pare amics d'infantesa; la seva mare plorava al peu del bregol.

En un lloc del nítid piset hi havia, arreconades, un munt de joguines: un carro i cavall, un timbal, bitlles, etc.; i bo i senyalant-ho, la seva mare em deia: —Ja no les farà anar mai més en renou aquestes joguines, en *Carlitos*! Veritat que cada dia perd, no ho trobeu?... — ens deia, dirigint-se al seu espòs i a mi, en tant que ens esguardàvem nosaltres dos amb satisfacció, perquè el noi no podia seguir millor del que seguia; així ho deia el metge a qui ella no sabia creure, però nosaltres sí.

Si l'Infant Jesús, que en una ben humil vitrina tenen damunt la calaixera, pogués parlar, diria que la mare del noi li va dir per cada cabell d'ell, un parenostre; ella deia que la fe també cura i el va curar.

En les converses del seu pare ja hi tornava a trobar goig parlant de la sorpresa que preparava al noi pel dia de Nadal en

la tradicional festa del *Tió, tió, dona torró, d'avellana i de pinyó!*...

Encar em recordo de l'any passat, que en *Carlitos* va fer posar alerta els veïns de l'escala, tant era l'escàndol que feia.

***

Tota la casa ja tornava a estar de festa; tot reia, tot prenia vida; ja s'havia esvaït la penombra del perill que cercava la vida del noi.

Del dia que parlo era el sant dia de Nadal i nevava molt; a l'entrar al pis, vareig veure a en *Carlitos* arrapat als llistons del balcó, dalt d'una cadira, saltant i rient de goig bo i contemplant com la neu queia silenciosament damunt la groixuda catifa de l'empedrat.

Es varen posar a dinar i jo també, puix els veïns m'havien convidat per a celebrar el sant dia amb la dolça companyia del noi, ja restablert del tot.

En acabar de dinar, en *Carlitos* no es pogué aguantar més; agafà un troç de samaler que junt amb un groixut tió el seu pare havia comprat a un amic llenyater, i va dir: —Papa, mama, va?... —Sí, val!... — feu el seu pare; i començà a donar cops i més cops amb el samaler damunt el gros tió, bo i dient:

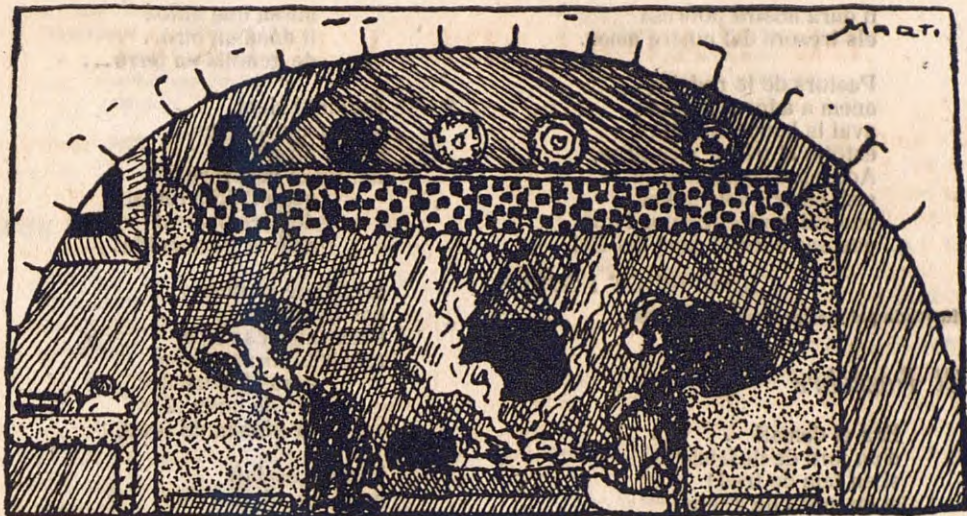
*Tió, tió, dona torró
d'avellana i de pinyó!*

i a mida que el noi anava picant i cantant, la seva mare li anava treient torrons, vi bo i neules; dir que com més fort piqués, més coses li sortien! i es posà a picar tan fort, que fins el samaler, amb el ballanç, el feia tambalejar.

I si per l'infant el Nadal era el tradicional tió, per mí, i molt més pels seus pares, aquell Sant dia de Nadal era una festa memorable, perquè l'Infant Jesús havia arrencat de les urpes de la mort a un tendre germà seu i amb ell el goig d'uns esposos amants i carinyosos.

Beneïda sia per sempre la santa diada del naixement de l'Infant Jesús.

L. ROURA GARRIGA

NADAL CANTAT PELS DE CASA

Non, non!

Non, non, canta la Mare
 junt al bressol,
 cluca els ullets vida mia
 cluca'ls i dorm.

No feu remor criatures
 que el Noi té son,
 no feu remor criatures
 que el Noi s'adorm.

Serafins que del pessebre
 voleu entorn,
 bateu lleugeres les ales
 no feu soroll,
 que al sentir vostra harmonia
 el nostre Noi,
 tinc por que per escoltar-vos
 perdrà la son.

Angelets de des del cel
 no tireu flors
 mentre somnia ma vida,
 el meu amor.

Ocellets que amb dolç concert
 canteu cançons,
 torneu-se'n a la verneda
 torneu al bosc,
 que al sentir vostra harmonia
 el nostre Noi,
 tinc por que per escoltar-vos
 perdi la son.

Vent gelat que mous les fulles
 fent tan soroll
 i entre les branques exales
 fréstec udol,
 para ta fúria una estona,
 no bufis fort,
 fins que desperti amb l'aurora
 el meu amor.

Non, non, canta la Mare
 junt al bressol,
 cluca els ullets vida mia
 cluca'ls i dorm.

† FELIU SARDÀ SALVANY.

Muscada pel mestre Ollé de nostra ciutat l'any 1871.

Nadalenca

Pastors de la rogalia,
 apleguem-nos tots i anèm
 cercant la humil establia
 vora el Portal de Betlem.
 El bell estel que ens hi guia
 ens diu a on trobarem,
 junt amb Josep i Maria,
 a l'Infant que adorarem.

Les ofrenes que amb fe encesa
 li fa nostra humilitat
 porten sa millor riquesa
 en la bona voluntat.
 Si li du la reialesa
 dons de mirra, encens i or,

li durà nostra pobresa
els tresors del nostre amor.

Pastors de la rodalia
anem a adorar l'Infant;
avui la humil establia
estotja el tresor més gran.
Adorem-lo amb alegria,
amb amor i dolç ànhel,
que Ell serà el Pastor i guia
que ens durà al camí del Cel.

MANEL RIBOT I SERRA.

Musicada pel mestre Josep Plans (1885).

El Pessebre

Era el dematí
d'un jorn de desembre;
si en feia de fred!
si en queia de gebre!

La mare ens va dir:
fills meus, a guarnir
aideu-me el pessebre.

Contents i alegrois
la tasca emprenguérem;
el meu germanet
feia d'arquitecte.

Ací manca un rec,
allà un torrent (sec)
més lluny una serra,

i al fons un Montseny
(de suro i arena),
rieres i ponts;
que en fèrem de feina!
fins l'Astre d'Orient
tallàrem d'argent
de llauna lluenta...

Amb brots de pi verd
i algú brinet d'herba,
plantarem palmers,
abets, oliveres,
bacs gemats i ombrius
i bons regadius
de verdura tendre.

Enfarinosant,
la neu estrafèiem
i el Sant Naixement
tot blanc quasi n'era.
—El bon Jesuset
plorarà de fred! —
nostra mare ens deia.

Ja li portarà
robeta calenta
aquell jai vellet
que va a fer-li ofrena;

mireu que bufó!
li dóna un biró,
de genolls en terra...

Parlant i rient,
volant cançonetes,
petit i aixerit
fou fet el pessebre;
quan l'últim remat
deixàrem posat
amb sa pastorel'la,

un crit de «a dinar»
ens feia denteta
i dant-nos les mans
tots tres correguérem
vers al menjador
ple de bona olor
de vianda de festa.

El pare esclafi
en rialla, al veure'ns
tan ben coronats
de boix i cireres;
fets uns pastorets
amb blancs sarronets,
tocant panderetes.

Dos cops van trucar
al temps que ens assèiem;
commosa, corrent,
entra la serventa
fent amb to plorós:
perdonin, senyós,
és cas de consciència.

Són tres orfanets
de llunyanes terres,
el més xic té un any
i la més gran tretze;
tenen fam i set
i un trist reconet
demanen per seure.

La mare a l'instant
piadosa s'aixeca,
mana que un bon foc
tot seguit s'encenga;
—Que els desamparats
sien ben arribats—
exclama amb tendresa.

I alçant amb ses mans
la sopera plena,
cal que ens compadim,
diu, de la orfanesa.
Correu mos fillets,
porteu-la als pobres
que el cel ens endreça.

Cada any per Nadal
fareu una ofrena

al bon Jesuset
semblant an aquesta ;
quan li oferireu
somriure el veureu
en mig del pessebre.

AGNÉS ARMENGOL DE BADIA.
1891

Jesús nat

Toquem, toquem panderetes
que el gran dia és arribat
en què el Déu de cels i terra
dintre una establia ha nat.

—Nat?...

—Sí, nat, nat.

I espera nostres ofrenes
rebre a Betlem de bon grat
donant fe a la bona nova
que diu que Jesús és nat.

—Nat?...

—Sí, nat, nat.

† JAUME CAPDEVILA, ESCOLAPI.

Musicada pel mestre Plans de nostra ciutat (1892).

Nadala

Quin temps ! La neu i gebre
cobreix la terra arreu,
quan en humil pessebre
ve al món el fill de Déu ;
al front porta l'aurora
té un sol a cada ullet.
Ai ! tot m'enamora
el bon Jesuset !

Damunt de quatre palles
de florit polioli,
ve al món sense embolcalles,

sens faixa ni bressol ;
és rei que el cel enyora,
és Déu i es mor de fred.

Ai ! tot m'enamora
el bon Jesuset !

Bon Josep i Maria
que l'adormiu cantant,
mostreu-me'l com somnia
el vostre ros infant ;
sa cara enveja Flora
té un sol a cada ullet.

Ai ! tot m'enamora
el bon Jesuset !

Pastors i pastoretetes
que ofrenes li portau,
per entre vostres pletes,

obriu-me pas si us plau ;
a l'Infantó que plora
vull fer-li un petonet.

Ai ! tot m'enamora
el bon Jesuset !

Quin temps ! La neu i gebre
per tot du la fredor ;
mes vora del pessebre
calor jo sento al cor.
Qui al diví Infant adora
s'escalfa aviadet.

Ai ! tot m'enamora
el bon Jesuset !

JOSEP CARDONA, PVRE.

Musicada pel mestre Romeu, de Vic (1905).

El naixement

Dalt la teulada d'una establia
paren els àngels són lleuger vol.
De dins se'n senten cants d'alegria
que l'aire porten d'humil bressol.

Fill d'una verge, un Jesús bellíssim
plora i tremola de fred que té,
no té robeta, doncs és pobríssim,
sols de sa mare té el dolç alé.

Bressa que bressa procura Maria
que son fill tendre s'arribi a dormir ;
mentre Josep amorós repetia
el cant que els àngels li feien sentir.

Sentint a Josep amorosos hi entraven
per fer-li de patges a grans voliors
i fent com la Verge a Jesús festejaven
deixant-li en penyora sos dolços amors.

Li pregunta Maria
amb accent que Jesús el comprenia:

—Ni amb amors dels àngels
ni amb festes dels arcàngels
encar no us escalfeu
oh, fillet meu ?

—Què tinc de fer per a alegrar-vos,
què més jo puc donar-vos ?

—Voleu les entreteles del meu cor ?
Si el tinc ja presoner de vostre amor.
Llavors se mig gira,
a sa Mareta es mira,
com llibre obert on s'hi llegia:

«Mare meva, tan sols m'escalfaria
l'amor dels homes que ens seran ingrats.
Oh, si m'aimessin tant com jo voldria!
Llavors sí que el món la gosaria
la pau que als meus àngels té admirats».

E. SERRA USTRELL.
(1918)

De « Pastors de llegenda »

De Betlem en un portal
ha nascut el Salvador.
Glòria eterna
al Criador.

A sobre del nostre cel
una llum brillant ens guia,
la llum de Nostre Senyor
que els bons camins il·lumina.

No la veuen els malvats
ni els fills que arreu se desvien,
ni la veuen els traidors
que les santes lleis obliden.

Sols la veuen brillejar
els que tenen cor i estimen
i lluiten amb fe i amor
i vivint se sacrifiquen.

A sobre del nostre cel
una llum brillant ens guia,
la llum de Nostre Senyor
que els bons camins il·lumina.

RAMON RIBERA.
(1914)

Muscada per Anton Griera.

Avui la vida mia...

Avui la vida mia és un país nevat
de la neu del misteri que del cel ha baixat;

és un país tot blanc, d'una blancò ideal:
la blancor d'aquest dia prodigiós de Nadal:

d'aquest dia llunyà que cada any se renova;
de la nit del Messies nat a dins d'una cova;

de la nit hivernenca, tota blanca de neu,
que sentí el plò dolcíssim d'un infant que era
[Déu...

És un país nevat avui la via mia;
és un país tot blanc com una Epifania.

Dessota la puresa d'aquesta gran blancor
herbes i flors amaguen llur violenta ufanor

i, creuant la planúria d'aquesta neu divina,
un soliu caminói vagament s'hi endavina...

JOAN ARÚS.
(1914)

Humilitat de Nadal

En aquesta hora pia d'aquesta nit tan clara
d'un pur i únic goig es sentiria avara
mon ànima: d'haver un bell remat petit
perdut dins la puresa d'aquesta santa nit.

† JOAQUIM FOLGUERA.
(1915)

De la nit de Nadal

Donzelles hermoses,
gentils infants,
canteu la nit bella...
obriu vostres llavis com gràcil poncella.
Si s'han mort les roses,
almenys que floreixin les vostres cançons!

Quan els frets inclements de l'hivernada
clavaren una espina en cada flor
i deixaren la terra despullada
de tot ço que era sà i confortador...

Quan els dies serens i lluminosos
es tornaren tristois i ennuvolats
i els aires perfumats i sanitosos
esdevingueren vents desenfrenats...

Vingué una nit molt freda, silenciosa,
una nit tota blanca, una visió...
Natura s'adormia misteriosa
per despertà a la llum de redempció!

I abans de què tornés l'astre del dia
a sadollar el món de claredat,
ja s'havia complert en l'establia
el misteri de temps profetitzat...

El somni de Nadal que el món dormia
havia esdevingut realitat.

Donzelles hermoses,
gentils infants,
canteu la nit bella...
obriu vostres llavis com gràcil poncella.
Si s'han mort les roses,
almenys que floreixin les vostres cançons!

LLUIS PAPELL.
(1915)

Sol·liloqui del pastoret

(FRAGMENT)

Com dorms, o bon Jesuset,
i somnies per nosaltres!
Somnies que a mi em daràs
si faig bondat bona paga,
que encara que ets molt pobret
i has nascut dintre una establa,
pels nins que som bons minyons
tens tresors imponderables.
Bon Jesuset que a Betlem
el teu son vetllen els àngels!
quan te despertis pel fret
d'aquestes nits tan gelades,
recorda't que jo he vingut
al pessebre a visitar-te
i que m'has dit tot baixet,
alçant tes manetes balbes :
—Sigues sempre bon minyó
i tindràs quant me demanes :
la pau al cor essent gran
i al Cel un lloc per ton ànima.—

s. SABATER OLIVER.
(1917)

El dia de Reis

És jorn d'alegria i de goig per pares i infants...

L'imaginació d'aquests, va de temps saturant-se d'il·lusions. Nit d'insomnis, sentint petjades d'engalanats i bonics cavalls, de tant que n'han sentit parlar a llurs pares. En la nit desitjada els vers reis a espatlles dels nins surten ben proveïts de les botigues de la ciutat, mentre els nins dormint en sos llitets per la temença que els « Senyors Reis » no els trobin desperts són acariciats per Morfeu.

De bon matí tot és remor de finestres i balcons que s'obren entre rialles i crits d'alegria, corrent els menuts a tafanejar les sabates, paneres i plats que a propòsit la nit abans havien posat al balcó i que els bons reis han curullat de presents.

Oh ditxosos infants, sou vosaltres qui ens recordeu en tal dia que també fórem petits i en mig de nostres amargors ens feu somriure volguem que no.

† MIQUEL PI MARQUET.
(1902)

Premiat amb Medalla d'Or : **Exposició Saragoça 1908.**

Gran Diploma, Medalla d'Or i Creu de Mèrit :

Exposició Internacional de Milà - 1919.

EXPORTACIÓ A TOTS ELS PAÏSOS

Calçats Tipu Nacional

Sabateria AYMERICH

Carrer de Manresa, 18

Aquesta casa està autoritzada per a
vendre aquests calçats pel
COMITÈ NACIONAL

Economia de un 20 per cent

ÒPTICA CIENTÍFICA

Antiga Casa Utesà

CREUETA, 13 (al costat de la botiga de robes)

Meteorologia : Física : Química
Instruments de precisió. Gafes, lentes,
gemelos, etc., etc.

*Especialitat en les receptes prescrites
per doctors oculistes.*

FERRETERIA BATERIA DE CUINA

Isidre Obradors

**ACERS I METALLS : FUMISTERIA
TEIXITS METÀL·LICS**

**Carrer Pedregar, 25: Baix Pedregar, 1-3
i Borriana, 44-46. TELÈFON 652.**

Doctor PIZÀ

**ESPECIALISTA EN LES
MALALTIES DELS ULLS**

*Consultori : Plaça Major, 42
Dimecres i dissabtes, de 2 a 7*

§ § §

**Consulta particular : Carrer Pelayo, 44
BARCELONA**

SASTRERIA I CAMISERIA " EL GLOBO "

**GÈNERES DE PUNT, CORBATES,
PANYERIA, ARTICLES DE VIATGE,
TRAJOS FETS, etc.**

Sebastià Cot

**Doctor Sardà i Salvany, 1 i 3
SABADELL**

SOMBRERERIA GIROD

**ÚLTIMS MODELS I GRAN
ASSORTIT EN CAPELLS
DE LUXE I VARIS.**

Pi i Margall, 24 SABADELL

La Sabateria Eduard Nogués

(abans DURAN)

Desitja a la seva nombrosa i distingida clientela, unes bones festes i un pròsper i feliç Any Nou.

LLIBRERIA DE BONES LECTURES

PERE VALLS

**DESITJA ALS LECTORS DE "GARBA"
UNES BONES FESTES
I FELIÇ ANY NOU.**

ESTEVE CANTÓ

COMERÇ A L'ENGRÓS I A LA MENUDA DE PORCELLANA FINA,
CRISTALL, etc., etc.

Botiga : Plaça Major, 37

Magatzem : Sant Joan, 16 i 18 i Burriana, 15 bis.

LLENCERIA, LLANERIA, NOVITATS,
GÈNERES DE PUNT
ARTICLES PER A DOL, ETC., ETC.

Josep Massons

(Antiga casa Manena)

Església, 17 :: Telèfon 1145
Sabadell

TALLER DE REPARACIÓ DE NEU-
MÀTICS I CAMBRES PER A AUTO,
:: :: :: MOTO I CICLE :: :: ::

*Construcció i reparació de bicicletes
i motos. Compra i venda d'accessoris.*

JOSEP RIBULLEDA

Carrer Gràcia, 32 :: Telèfon 957
SABADELL

Funerària "L'Àngel"

Carrer de Sant Pau, 9. — Telèfon 508.

Casa especial per al trasllat de cadàvers a províncies i estranger.

Representant d'esqueles mortuòries per a tot Espanya.

Auto per al trasllat de cadàvers i baguls a totes parts.

Taller de Joieria, Plateria i Òptica

Gran assortit de Pendelots, Polseres,
Medalles, Collars, en platí i brillants

J. VERGÉS

Especialitat en la
Remontura de joies antigues

Manresa, 12. Tel. 800

Sabadell

“ La Elegància ” - Sastreria

CONFECCIONS I GÈNERES DE TOTES CLASSES
ESPECIALITAT EN LA MIDA I EN UNIFORMES

AGUSTÍ FERRER

Plaça Major, 40 : Telèfon 527

SABADELL

"GARBA"

Revista Catalana

Redacció i Administració : BURRIANA, 15

Subscripció : 50 cèntims al mes.

Número ordinari, 30 cèntims.

Apareix els dies 1 i 15 de cada mes.